

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-ЖА ИВА ПЕТРОВА
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Относно: Необходимост от изменения на нормативната уредба, свързани с дяловото разпределение на топлинната енергия, с цел по-ефективна защита на правата на битовите клиенти

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПЕТРОВА,

Обръщам се към Вас по повод проблеми, които засягат хиляди български домакинства при прилагането на системата за дялово разпределение на топлинната енергия в сгради – етажна собственост. В жалби и сигнали до омбудсмана граждани се оплакват от множество затруднения, в това число:

- **високи цени на уредите с дистанционно отчитане** – водомери за топла вода, топлинни разпределители и апартаментни топломери, които задължително следва да бъдат закупени от тях и инсталирани в жилищата им в срок до 01.01.2027 г., съгласно изискването на § 75 от Преходни и Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергийната ефективност;

- **служебно начислено високо потребление на топлинна енергия, в случаите на изчезване на радиосигнала от индивидуално отчитащо устройство, по независещи от гражданите причини**, в т.ч.: технически неизправности на уред в гаранционен срок; конструктивни особености на сградата, екраниращи излъчването; пропуск на служител при активиране на радиомодул;

- **липса на прозрачност и на контрол при определяне на цените на услугата дялово разпределение на топлинната енергия** (за обслужване на партидата и за отчитане на уредите), които се договарят между топлофикационните дружества и топлинните счетоводители. Битовите клиенти, които заплащат тези цени, са изключени от процеса на договаряне, което засилва усещането им за несправедливост;

- **смяната на топлинен счетоводител е практически невъзможна, тъй като е свързана с високи разходи за закупуване на нови уреди за дялово разпределение**. Налице е фактическа закрепостеност на клиентите в сгради – етажна собственост, към веднъж избран топлинен счетоводител за срока на експлоатационна годност на уредите, който обикновено е 10-годишен. **Причината е липсата на нормативно изискване радиоуредите** (топлинни разпределители, индивидуални топломери и водомери за топла вода) **от различни производители да бъдат достъпни за отчитане от различни търговци;**

- **невъзможността водомерите за топла вода с дистанционно отчитане, монтирани от топлинния счетоводител, да бъдат отчитани самостоятелно и дистанционно и от ВиК оператора, и обратно**. Поради това се налага **клиентите да доплащат на топлинния счетоводител/ВиК оператора за предаване на отчетените данни на ВиК оператора/топлинния счетоводител**. По този начин те заплащат два пъти цена

за отчитане на водомер, тъй като този разход е включен в цените на ВиК услугите. От друга страна, те са длъжни веднъж годишно да осигурят достъп на ВиК оператора за реален отчет.

Задължителното преоборудване със средства за дялово разпределение на топлинната енергия с дистанционно отчитане налага извършването на съществени финансови разходи от домакинствата. В редица случаи сумите, които гражданите заплащат за радиоводомери за топла вода, радиоразпределители и индивидуални радиотопломери, са на стойност стотици евро.

В същото време, без съответни изменения на нормативната уредба, **наличието на новите скъпи технически устройства изобщо не гарантира ежемесечното реално отчитане на потреблението на топла вода и отопление.** Понастоящем има сгради – етажна собственост, в които всички имоти са оборудвани с дистанционни средства за дялово разпределение, но топлинните счетоводители продължават да извършват отчитането само веднъж годишно, като се позовават на чл. 155, ал. 1, т. 2 от Закона за енергетиката (ЗЕ). Това положение не кореспондира с една от основните цели на преоборудването, а именно повишаване на енергийната ефективност чрез ежемесечно осигуряване на информация за реалното потребление на топлинна енергия на клиента.

Според чл. 38б, ал. 7 от ЗЕ, когато всички имоти в сградата вече са оборудвани с уреди за дистанционно отчитане, на крайните ползватели следва да се осигурява информация за фактурирането въз основа на реалното потребление или за потреблението въз основа на показанията на топлинния разпределител поне веднъж месечно. За изпълнението на тази разпоредба някои топлинни счетоводители изискват допълнително заплащане за ежемесечно отчитане, което в отделни случаи е по-високо от отчитането на уредите веднъж в годината.

Смятам, че наличието на уреди с дистанционно отчитане в сграда – етажна собственост, би следвало да изключи възможността за начисляване на сметки за прогнозно потребление, освен в случаите на фактическа невъзможност, например поради установена техническа неизправност или изрично прието и заявено от етажните собственици решение преди началото на съответния отоплителен сезон.

Наред с това е необходимо да се уреди **своевременното ежемесечно предоставяне на писмена информация от топлинните счетоводители на клиентите за дистанционно отчетените показания на всяко от средствата им за дялово разпределение на топлинната енергия.**

Нормативно следва да бъдат уредени и случаите, в които средствата за дялово разпределение няма да бъдат заменени с такива с дистанционно отчитане в определения срок до 01.01.2027 г. Възможни решения са например удължаване на срока или разписване на правила, които топлинните счетоводители да прилагат.

На практика ще има клиенти с технически изправни водомери за топла вода с визуално отчитане, които са метрологично годни, но към 01.01.2027 г. няма да изпълняват изискването за дистанционно отчитане. За тях стои въпросът дали липсата на възможност за дистанционно отчитане ще ги приравнява към липсващи или повредени водомери за топла вода (по смисъла на чл. 69, ал. 2, т. 2 от Наредба № Е-РД-04-1 от 12.03.2020 г. за топлоснабдяването), ако да – на какво основание.

Смятам също, че е необходимо **създаването на условия за улесняване смяната на топлинния счетоводител.** Ключово е нормативното уреждане на възможността едни и същи уреди за дялово разпределение да се използват от различни топлинни счетоводители. В тази връзка предлагам да обсъдите въвеждането на законово изискване средствата за дялово разпределение да излъчват по унифициран стандарт,

да прецените и необходимостта от изменение на чл. 140, ал. 8 от ЗЕ, според който водомерите за топла вода с дистанционно отчитане се доставят или се одобряват за използване от топлинния счетоводител в сградата – етажна собственост.

Необходимо е също така, да се предвиди **безвъзмездно за клиентите предаване на данни от дистанционния отчет на индивидуалните им водомери** от топлинния счетоводител на ВиК оператора и обратно.

Относно цената на услугата дялово разпределение, искам да припомня препоръката на Комисия за защита на конкуренцията в Решение № 1072/22.12.2022 г.: „Да бъде предвидена възможност **за пряко договаряне на условията по договора, в т.ч. и ценовите, между клиентите и избрания топлинен счетоводител**, без това да е опосредено от топлопреносното предприятие. Комисията счита, че следва да бъде премахнато изискването ценообразуването на пазара на дялово разпределение да бъде зависимо от решение на топлопреносното предприятие, което в преобладаващия случай се явява и пряк конкурент на топлинните счетоводители.“

Друго възможно решение, при липса на реална конкуренция, би било регулиране на цената на услугата дялово разпределение.

В заключение, но не на последно място, смятам, че е необходима и **финансова подкрепа на битовите клиенти с ниски доходи** за задължителното закупуване на устройствата за дялово разпределение с дистанционно отчитане.

С оглед на изложеното и на основание Закона за омбудсмана се обръщам към Вас с предложение за извършване на анализ и предприемане на действия по компетентност за изменение на нормативната уредба, с цел решаване на очертаните проблеми, прецизиране на системата за дялово разпределение на топлинната енергия в сгради – етажна собственост, и гарантиране на по-добра защита на правата на клиентите на топлоснабдителни услуги.

Очаквам Вашето становище в разумно кратък срок.

С уважение,

ВЕЛИСЛАВА ДЕЛЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ